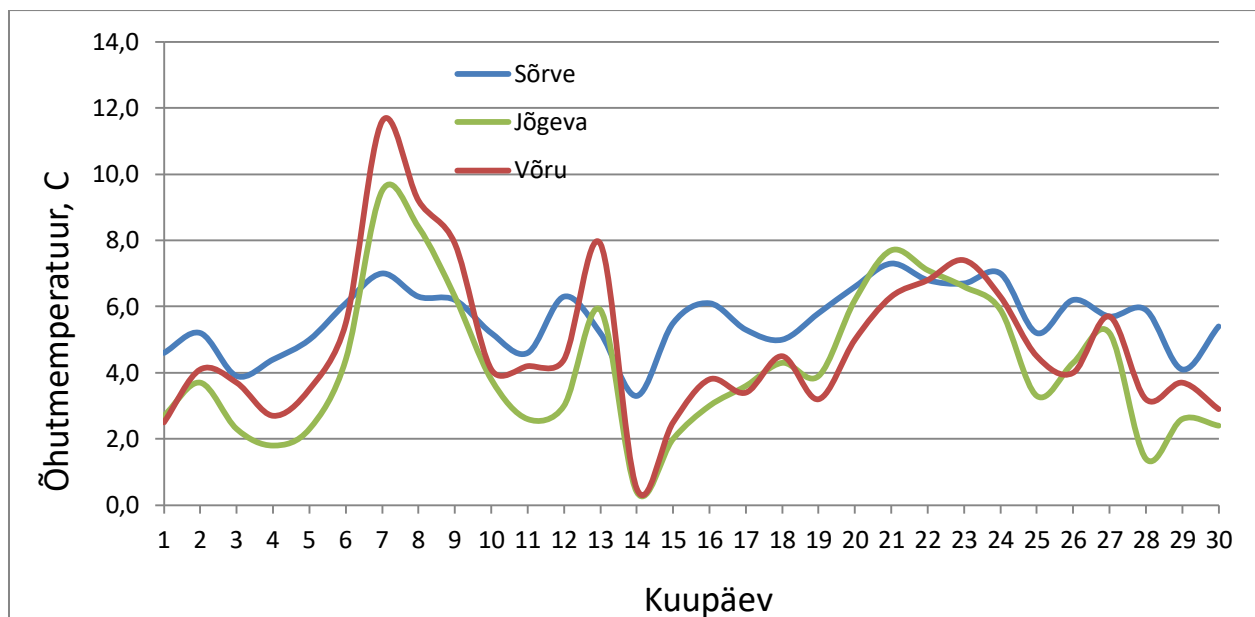

2020 aprilli agrometeoroloogiline iseloomustus.

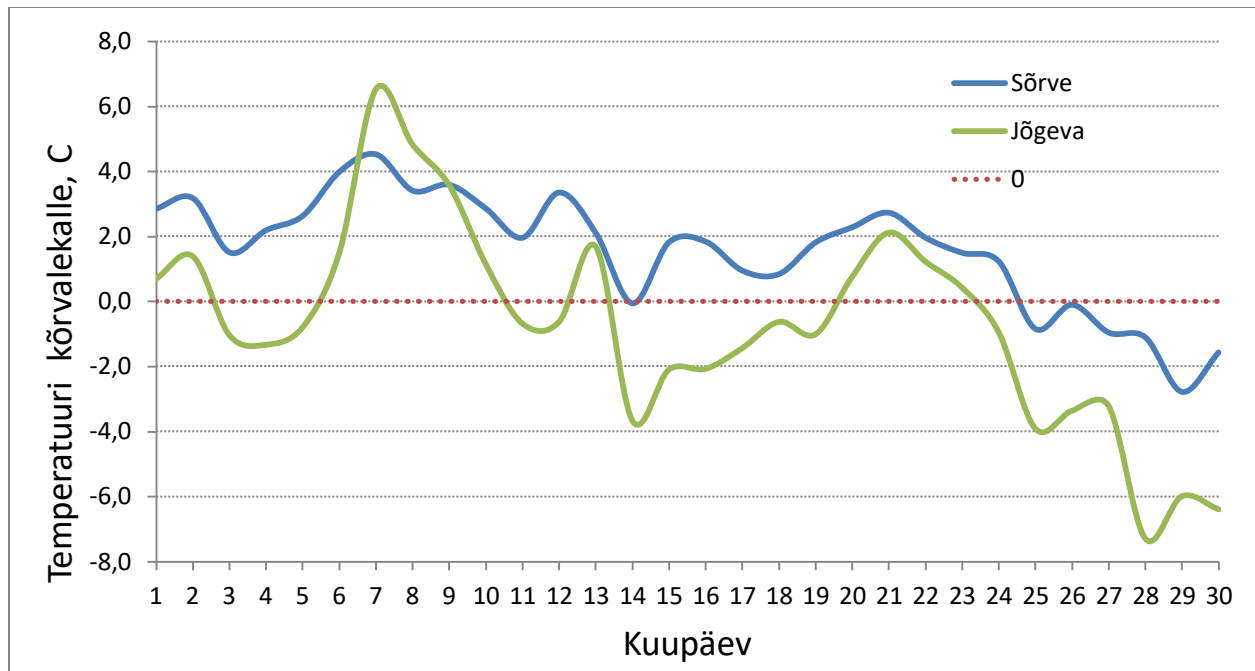
Aprillis ihkab hing juba sooja, eriti sel koroonakevadel. Selle aasta aprill näitas aga nii päikest kui pakast – nagu aprill peaaegu alati ju teebki. Aprillikuu keskmine temperatuur oli Eesti keskmisena 4,8°C, mis on üsna lähedane aprilli kliimanormile 4,6 °C (1981-2010 aastate keskmine). See keskmine väärtus kujunes välja sooja ja jahedama ilma lainetena (joonis 1), kusjuures Eesti mandriosas oli “lainetus” tugevam, saartel ja rannikul kujunes ühtlasem temperatuurirežiim. Soojem oli Lõuna-Eestis ja läänerannikul, jahedam Kesk- ja Ida-Eestis.

Joonis 1. Ööpäeva keskmise temperatuuri käik aprillis kolmes Eesti ilmajaamas.

Kuu esimene dekaad oli kõikjal 1-3 kraadi võrra keskmisest soojem, 7. aprillil registreeriti ka selle kuupäeva uus soojarekord (Tiirikojal maksimaalne temperatuur 20,6 °C, temperatuur tõusis üle 20 ka mujal, vaid rannikul jäid maksimumid 10 kraadi lähedusse). Aprilli keskmine kolmandik oli mandri-Eestis keskmisest jahedam, paiguti esines lumesadugi. Saartel ja rannikul püsis temperatuur kliimanormi lähistel või kõrgemalgi.

Aprilli kolmas dekaad algas sisemaal taas soojalt, kuid kuu lõpu külmad kujundasid dekaadi keskmise temperatuuri kokkuvõttes pea kõikjal pikaajalisest keskmisest jahedamaks. Sisemaal oli kuu lõpp kliimanormiga võrreldes eriti jahe (Joonis 2).

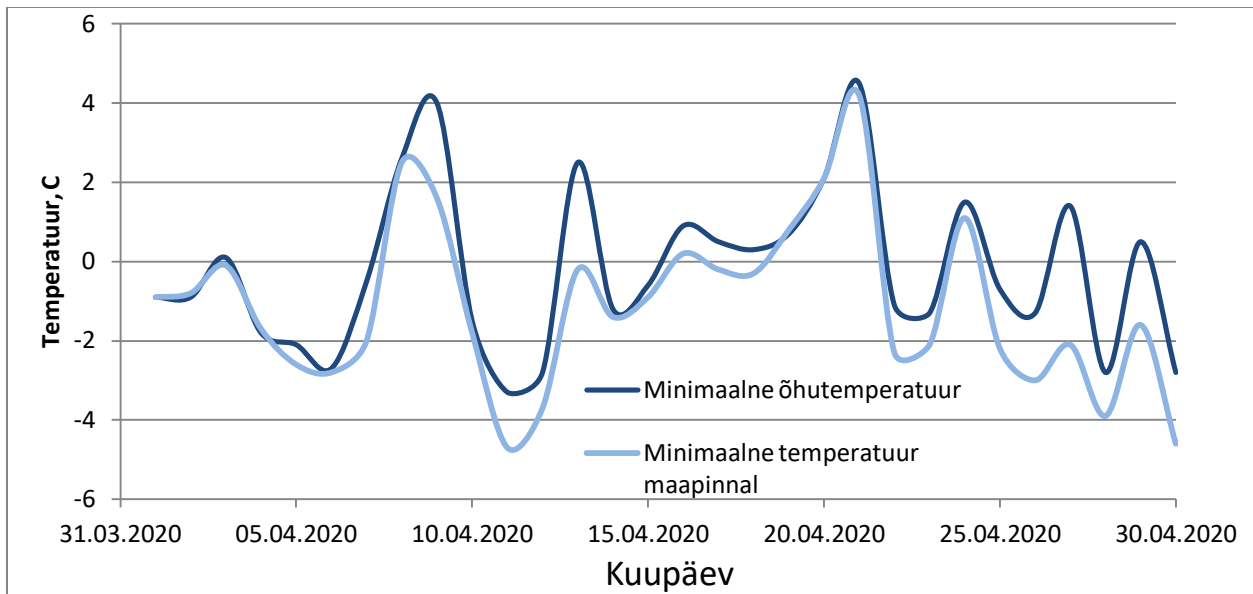

Joonis 2. Aprillikuu ööpäeva keskmise temperatuuri erinevus kliimanormist (1981-2010 aastate keskmine) Sõrve ja Jõgeva näitel.

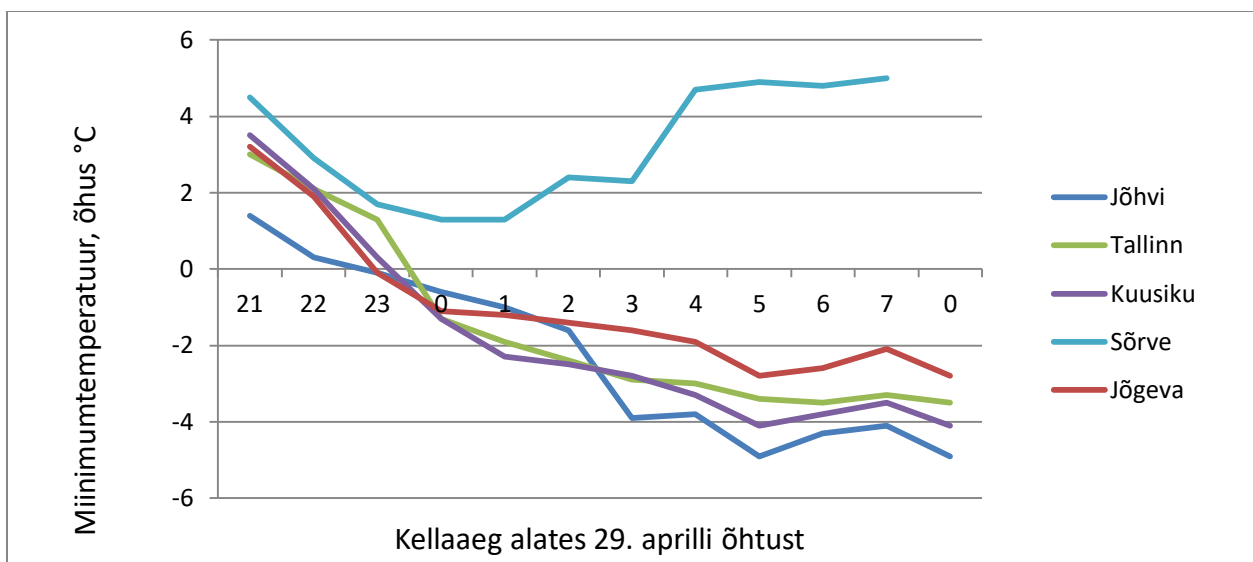
Öiseid miinimumtemperatuure esines mandri-Eestis läbi kogu kuu (joonis 3 Jõgeva näitel). Veel päris kuu langes temperatuur mitmel ööl tugevalt alla nulli, esines lumesadu. Tugev öökülm härmatas kohati juba õitsevad kirsipuud ööl vastu 30. aprilli, mil 2m kõrgusel mõõdetud temperatuurid langesid mõnes kohas kuni -5 kraadini (joonis 4). Maapinnal registreeriti Tallinn-Harku ilmajaamas sel ööl -6,6 kraadi, Jõgeval mõõtsime nisupõllul mullapinnalt -4,6 °C.

Aprilli viimasel kolmandikul muutusid Jõgeva ümbruses kulused rohumaad roheliseks. Taliraps ja -rüps kõrsusid ja hakkasid aprilli lõpuks õisikuid moodustama, kuu lõpu öökülmad põhjustasid neile külmakahjustusi. Talikultuurid olid sooja lumeta talve ja muutliku varakevade edukalt üle elanud ning heas seisukorras. Kuu lõpuks oli talirukis jõudnud kõrsumise faasi algusse, peavõrse püsti. Talinisul jätkus võrsumine. Toomingas ja marjapõõsad läksid aprilli viimasel nädalal lehte, enamik puid ja põõsaid jäid kuni kuu lõpuni raagu.

Efektiivseid üle 5 kraadi temperatuure kogunes Jõgeval aprillis 19 °C, mis on 23 kraadi võrra kliimanormist vähem. Normist rohkem kogunes aprillis temperatuurisummasid rannikupiirkondades, kus tavaliselt kevadine kasvuperiood algab hiljem.

Joonis 3. Ööpäeva miinumtemperatuurid Jõgeval mõõdetuna 2m kõrgusel õhus ja mullapinnal.

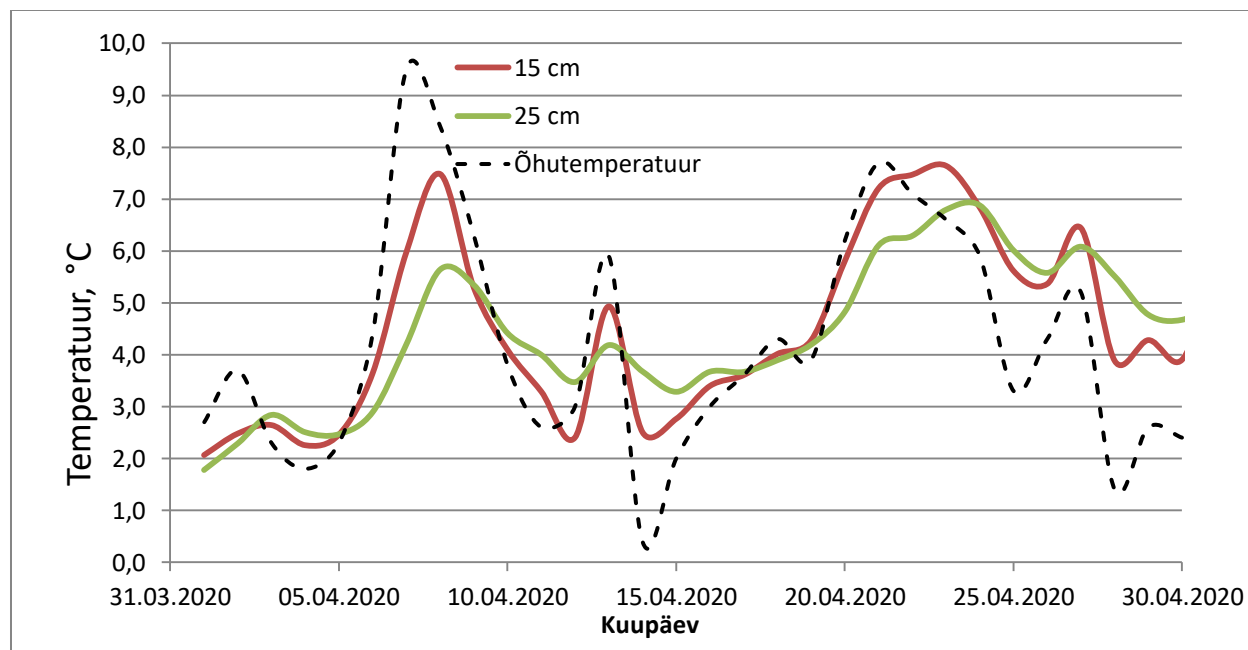

Joonis 4. Minimaalse temperatuuri käik erinevates Eesti ilmajaamades ööl vastu 30. aprilli.

Temperatuuri tsüklilisus ja öised külmakraadid on ka põhjustanud olukorra, et ööpäeva keskmine temperatuur ei ole paljudes Eesti piirkondades aprilli lõpuks veel üle 5 °C tõusnud. Sõltuvalt temperatuuri senisest käigust on 5 kraadi piir püsivalt ületatud rannikupiirkondades ja mitmes Lõuna-Eesti jaamas, kuid ülejäänud asukohtades (sh Jõgeval) ei ole statistiline samm varakevadest kevadesse veel astunud. 5. aprillil algas klimatoloogiline kevad Sõrvel ja Vilsandil, 6. aprillil Heltermaa, Kihnu, Roomassaare, Ruhnu, Virtsu, Pärnu, Tartu, Valga, Viljandi meteojaamade andmetel. 7. aprillil jäi temperatuur üle 5 kraadi püsima Väike-Maarjas ja 21. aprillil Lääne-Nigulas. Ülejäänud asukohad peavad oma kevadet veel ootama. Loogikat ja arvutuskäiku selle kuupäeva määramiseks saab näha näiteks meie agrometeoroloogia blogist:

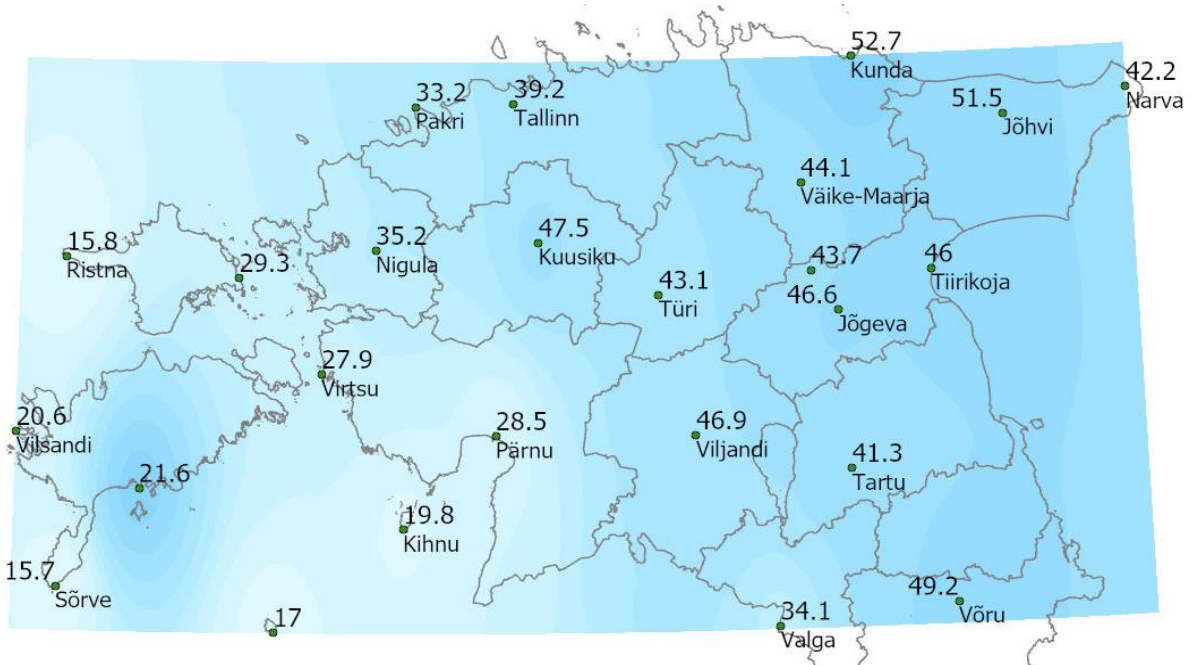
<https://agrometeoroloogia.blogspot.com/2020/05/kust-tuleb-tolm-kuhu-kaob-raha-ja.html>

Samal ajal künnikihis muld soojeneb (joonis 5) ja ka ETKI põldudel toimub suviteraviljade külv. Sel kevadel paigutame peale külvitööde lõppu Jõgeval ja Kuusikul asuvatele suviodra põldudele mullatemperatuuri ja –niiskust mõõtvad perkojaamad, mis võimaldavad läbi kogu kasvuperioodi mullas toimuvast jooksvat infot saada.

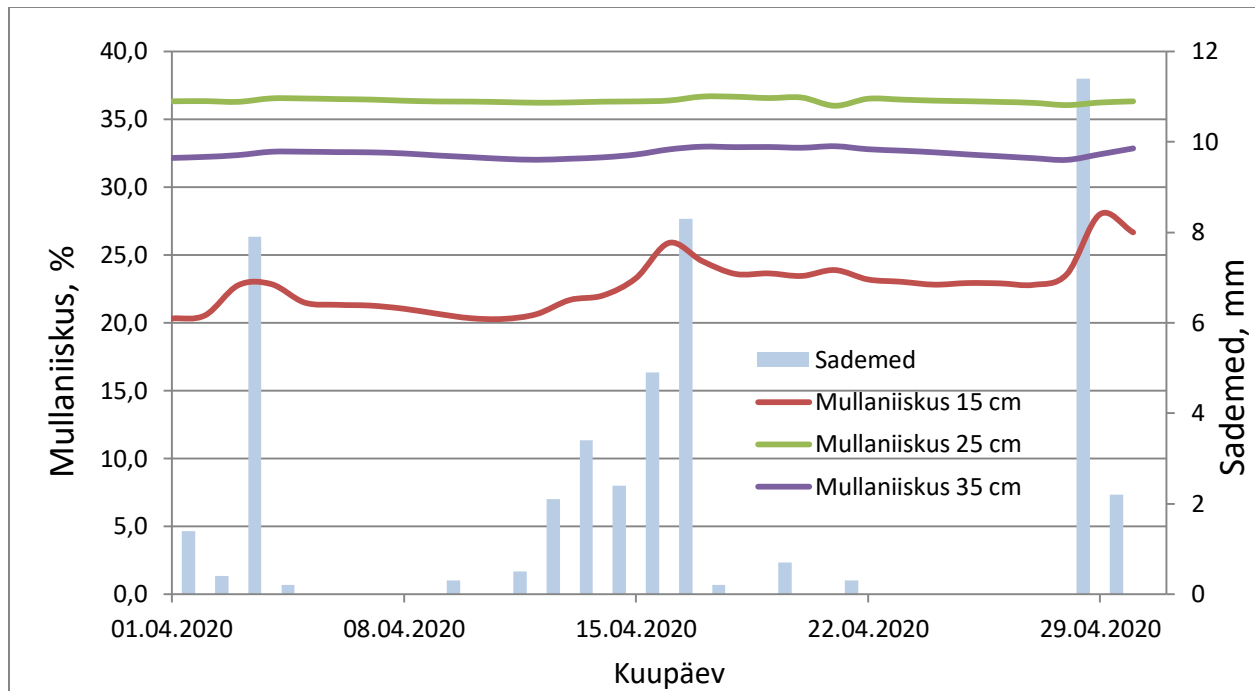
Joonis 5. Ööpäeva keskmine mullatemperatuuri käik aprillis Jõgeval talitritikale põllul 15 ja 25 cm sügavusel, võrdluseks õhutemperatuur.

Sademeid (joonis 6) esines aprillis jätkuvalt nii lume, lörtsi kui vihmamana. Keskmine sademete hulk oli kuu jooksul 36 mm, mis on keskmisest aprillikuu sajuhulgast (30 mm) mõnevõrra rohkem (118% kliimanormist). Siiski esinesid sajuhulkades märkimisväärsed territoriaalsed erinevused - kui näiteks Kunda sai aprillis normiga võrreldes kahekordse, Võru, Väike-Maarja ja ka Roomassaare pooleteisekordse sajuhulga, siis Ristnas ja Sõrves sadas vaid pool nende asukohtade niigi nappidest kevadistest sademetest. Keskmisest rohkem sadas eelkõige aprilli teisel dekaadil, kus sajuhulgad kohati ületasid keskmisi väärtusi kolmekordselt.

Joonis 6. Aprillikuu sademed Eesti ilmajaamades. Numbrid kaardil tähistavad sademete hulka (kuu sademet summa, mm) ja värvitoon esitab võrdlust kliimanormiga. Tumedam toon tähistab piirkonda, kus on sadanud selle asukoha kliimanormiga võrreldes rohkem.

Mullaniiskus künnikihis (joonis 7) on püsinud kuu jooksul stabiilsena, kuigi tuule ja päikese mõjul jõudis põldude pindmine mullakiht kohati juba tolmuks muutuda, nagu oli näha ka kevadiste põllutööde käigus õhku lenduvatest tolmuilvedest.

Joonis 7. Ööpäeva keskmine mullaniiskus (%) Jõgeval talitritikalepõllul erinevates sügavustes, võrdlusena ööpäevased sademete summad.

Koostas Triin Saue

05.05.2020